

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר'
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק

כולל דחסידי סוכטשוב

כולל "סנה משה"
ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל

בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"

חיים סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה
החשובה ודופת
צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ו ע"ג ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 866

מסכת גיטין י"ד - כ' ♦ כלים י"ז, ד' - י"ז, ט'

בס"ד, ט"ו טבת תשע"ז

השבוע בגליון

- ♦ 34 ספרים עם שם ה'
- ♦ שם שמים באנגלית על מפת ניילון
- ♦ עצה לשיפוץ התפילין
- ♦ משיחת הרצועות בחומר מבריק
- ♦ שימוש בשומן דגים טמאים

- ♦ מדידת חום בשבת
- ♦ זהירות בכתיבת שם ה'
- ♦ הפולמוס על הספר שְׁדֵי חמד

- ♦ נטילת ידיים במטוסים וברכבות
- ♦ נטילת ידיים בכיור שבחדר הרחצה
- ♦ פענוח כתב סתרים בשבת
- ♦ העברת מסרים חסויים
- ♦ כתיבה בחלב פרה

דבר העורך

תורה הקדושה

איננו יודעים אם תקופה זו היא תחילתה של מלחמת גוג ומגוג, אבל אם אחד מסממניה של מלחמת גוג ומגוג הוא הפחד, אפשר לסמן בוודאות וי ליד משבצת הפחד. כאן, והיכן לא. בקיץ, לפני עשר שנים, בתקופת מלחמת לבנון השנייה, פרסמנו את הטור הבא, ויפה כוחו גם לתקופה זו.

פחד.

זה בכלל לא משנה אם המלחמה הזו תמשך זמן רב או תסתים מוקדם מן הצפוי - אם יש משהו שידוע מה צפוי.

אין זו הפעם הראשונה.

כבר אלפיים שנים, למעלה משבע מאות אלף ימים ולילות, יהודים חרדים לגורלם באשר הם. אין בכחם של איי שקט ושלווה הפזורים אי פה ואי שם על פני הגלות, כדי לטשטש את המציאות ולערפל את הגלות אליה יצא עמנו מחרבות ירושלים העשנה לפני שנים כה רבות, ובוסס בדרכו בנחלי דם אל הבלתי נודע.

בתקופה זו באופן מיוחד מזדקר, בוחק וזוהר הקשר הבלתי אמצעי בין היהודים לומדי תורה לבין התורה הקדושה.

תגובות רבות המגיעות ל"מאורות הדף היומי" מפי לומדים המתגוררים באזורים המוכים, מביעות מסר אחיד בנוסחאות שונות. "התורה היא ערכת המגן שלנו". "לימוד התורה נוסך בנו עוז ותעצומות". "החיבור אל דורות התנאים והאמוראים הקדושים, נוסך בנו עוז ותעצומות". לא יאומן כי יסופר.

הקשר ההדוק והמיוחד בין הרבנים מגידי השיעורים לבין הלומדים היקרים, עומד באיתנו גם בימים טרופים אלה. נטלנו כדוגמה את סיפורו של הרב אברהם כהן מכרמיאל, מגידי שיעור בדף היומי.

◀

דף טו/ב לא צריכא דאיכא משקה טופח

נטילת ידיים במטוסים וברכבות

מבואר בסוגייתנו, כי אף על פי שנטילת ידיים לפני הסעודה צריכה להעשות בבת אחת, אם נטל חצי יד ובא ליטול את המחצית השנייה כאשר המחצית הראשונה עדיין רטובה בשיעור של "טופח על מנת להטפוח" [שנותרה על ידו כמות מים כזו, שהנוגע בה יכול להרטיב מקום אחר], יצא הנוטל ידי חובה.

נטילת ידיים בכיור שבחדר הרחצה: במקומות רבים נתקלים יהודים שומרי תורה ומצוות בבעיה, כאשר הם רוצים ליטול את ידיהם לסעודה בכיור הממוקם בתוך חדר הרחצה וכדומה. ויש לדון, האם מאחר שעצם השהייה בבית המרחץ היא הגורמת לנטילת ידיים, כיצד מועילה הנטילה, שהרי גם לאחריה הנוטל עדיין שווה בבית המרחץ ומתחייב שנית ליטול את ידיו, וחוזר חלילה.

בנידון זה מיוחסת סברא נפלאה לגר"ח מברסק זצ"ל, המתבססת על סוגייתנו האומרת, שהנוטל את ידו בשתי נטילות יצא ידי חובה אם לא הספיקה ידו להתייבש. הרי לנו, שכל זמן שהידים רטובות אנו דנים את הנטילה הראשונה כקיימת, ולכן מותר להוסיף וליטול המחצית השנייה של היד שעדיין לא נטְלָה ואין הדבר נחשב כנטילה לחצאין. על פי זה, לכאורה, גם אדם הנוטל את ידיו בבית המרחץ יצא ידי חובה, שהרי כאשר הוא יוצא מבית המרחץ ידיו הרטובות נחשבות כמי שניטלו זה עתה.

אולם, החזון איש זצ"ל (אור"ח סימן כ"ד ס"ק כ"ו) לא קיבל סברא זו וטען, כי יש לחלק בין דברי סוגייתנו, העוסקת בנטילה **שבוצעה כהלכתה** אלא שנחלקה לחצאין, לבין אדם הנוטל את ידיו בבית המרחץ, שבעודו שווה שם לאחר הנטילה, התחייב שנית בנטילה.

בתי כסא המצויים במטוסים וברכבות: בעניין זה ראוי להוסיף את דעתו של הגאון מטארנא זצ"ל (המובאת בשו"ת מנחת יצחק חלק א' סימן ס') שבבתי הכסא המצויים ברכבות נוסעים ובמטוסים אפשר להקל וליטול ידיים אף לכתחילה, מאחר שבבתי הכסא שהיו בתקופות קדומות, היה הרפש נותר באופן קבוע בבית הכסא, אולם בימינו שמדיחים אותו במים, אין המקום מקבל דין של בית הכסא, ועל כן במקומות בהם אין אפשרות אחרת, אפשר ליטול ידיים במקומות אלה. סברא יפה מוסיף בעניין זה הגר"ב צ"א אבא שאול זצ"ל (אור לציון חלק ב' סימן י'), כי בתי הכסא המתקנים ברכבות, אינם מוגדרים כלל ועיקר כבתי כסא, מאחר שהם ניידיים, ובגמרא (ברכות כו/א) מבואר שכלי שיש בו רפש אין לו דין של בית הכסא, מאחר שהוא ניידי.

צעילוי נשמת

ר' **משה איסר פינקלשטיין** ז"ל

ב"ר חיים יוסף יצחק ז"ל

נלב"ע י"ח טבת התשע"ג

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **חנה פרל זילברברג** ע"ה

ב"ר אליעזר יששכר דב ז"ל

נלב"ע י"ט טבת תשס"ה

תנצב"ה

הונצחה ע"י בנה ידידנו

הר"ר **מנחם צבי זילברברג** ומשפ' שיחיו

צעילוי נשמת

הר"ר **יששכר בן דוד** ז"ל

ב"ר יעקב צבי ובת שבע ז"ל

נלב"ע ט"ו טבת תשנ"ה

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **זיסל אוסלקה** ע"ה ב"ר פנחס יוסף הלוי ז"ל

נלב"ע י"ח בטבת תשס"א **תנצב"ה**

הונצחה ע"י חתנה ובתה ידידינו הר"ר **שלמה לוי** הי"ד וזוג' מרת **עדינה** תחי' וב"ב - תל אביב

נר ה' נשמת אדם

דף יט/ב נתן לה נייר חלק

פענוח כתב סתרים בשבת

מבואר בסוגייתנו, שאין לגרש אשה בגט הכתוב בדיו נעלמת, אם בשעת הגירושין הדיו כבר בלוע בתוך הנייר ואין רואים את האותיות, אף על פי שעל ידי שפיכת "מי מילין" [מי קליפות רימונים] אפשר לגלות את הכתוב. זאת, משום שהמילים הבלועות אינן נחשבות ככתובות על גבי הנייר (רש"י ד"ה השתא).

העברת מסרים חסויים: הירושלמי (שבת פרק י"ב הלכה ד') אף מספר על בני מדינה מסויימת, שהשתמשו בדיו זה כדי להעביר מסרים ממקום למקום בלא שיתגלו על ידי אחרים, ומוסיף ואומר, כי השופך את "מי המילין" בשבת על גבי הדיו הנעלם, עובר על איסור תורה של מלאכת כותב, שהרי קודם לכן לא נחשב הנייר כמי שכתובות עליו מילים, ובפעולה זו הוא כתב את המילים שהיו נסתרות.

כתיבה בחלב פרה: אחת השיטות המפורסמות בהן השתמשו בימי קדם להעברת מכתבים חסויים מעבר לקווי האוייב, היתה על ידי כתיבה בחלב פרה. כאשר מקבל המכתב קרב את הנייר אל מקור חום היה החלב משחים, וכך ניתן היה לקרוא את הכתוב. הפרי מגדים (סימן ש"מ ס"ק ג') מכריע, כי העושה כן בשבת אינו עובר על איסור תורה, אלא על איסור דרבנן [כיון שדומה לכותב]. לכאורה, דבריו סותרים לדברי הירושלמי שהכריע לגבי "מי מילין", ששפיכתו על אותיות נסתרות אסורה מן התורה!

ההבדל בין כתב נעלם לכתב טמון: על מדוכה זו עמד הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל (שו"ת הר צבי י"ד סימן ר"ל), המבאר בסברא נפלאה את החילוק בין שני המקרים. במקרה בו עוסקת סוגייתנו, האדם השופך "מי מילין" על הנייר מוסיף חומר חדש שבאמצעותו אפשר לקרוא את הכתב הנסתר, ולפיכך הוא עובר על מלאכת כותב מדאורייתא, שהרי הוא נחשב כמי שכתב בשבת על ידי החומר ששפך על הנייר. אולם, המקרב את הנייר שעליו אותיות נסתרות למקור חום, לא הוסיף דבר לאותיות הכתובות, אלא גילה את הכתוב בלבד, ופעולה זו אינה נחשבת מלאכת כותב מן התורה.

מדידת חום בשבת: לפני עשורים אחדים, רווח השימוש במודד-חום שהיה כעין רצועה עליה היו חקוקות אותיות שלא נראו לעין, וכאשר הניחו רצועה זו על מצח החולה נתמלאו האותיות המתאימות בצבע, וכך סימנו את חום גופו של החולה [היתה זו רצועת צלולואיד, שעובדה באופן כימי כך שצבעה הגיב לפי חום הגוף]. גדולי הפוסקים נדרשו להכריע אם מותר להשתמש ברצועה זו בשבת, שהרי על ידי הנחתה על מצח החולה נצבעות האותיות החקוקות בה, ושמה יש בכך משום מלאכת כותב. הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל הכריע (שמירת שבת כהלכתה סימן מ"ט ס"ק ח'), שאין להשתמש במד-חום זה, גם לא לצורך חולה שאין בו סכנה, כי פעולה זו אסורה מדרבנן, כפי שמבאר הפרי מגדים לגבי הקרבת נייר למקור אש, מאחר ומלאכה זו דומה למלאכת כותב. אמנם, בגלאי חום שבהם האותיות החקוקות בולטות וצבועות עוד לפני מדידת החום, אלא שכאשר מניחים את הרצועה על המצח הן משנות את צבען בלבד, פסק הגרש"ז ש"מסתבר שלחולה קצת מותר למדוד חום במכשיר זה אף מדרבנן".

דף כ/א ונתכוין לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל בו "דלת" - מעביר עליו קולמוס ומקדשו

זהירות בכתיבת שם ה'

הגמרא בסוגייתנו מביאה את מחלוקת רבי יהודה וחכמים לגבי סופר סת"ם שכתב את אחד משמותיו של הקב"ה בלא לכוון "לשם קדושת השם". לדעת רבי יהודה הסופר רשאי להעביר את קולמוסו פעם נוספת על כל אות ואות של שם ה' תוך כוונה "לשם קדושת השם", ובכך תוענק לו קדושתו הראויה. אולם, חכמים חולקים על כך וסוברים, כפי שאמנם נפסק להלכה (רמב"ם הלכות תפילין ומוזוה וספר תורה פרק א' הלכה ט"ו, שולחן ערוך יו"ד סימן רע"ו סעיף ב'), כי לכתיבתו החוזרת אין כל משמעות, שהרי מילה זו נכתבה כבר על ידו קודם לכן. מכל מקום נחלקו הפוסקים (אור זרוע חלק א' אות תקנ"ז, תשב"ץ חלק א' סימן קע"ז ועוד), אם מותר למחוק את שם ה' שנכתב בלא לכוון "לשם קדושת השם", או שמא יש לנהוג בו בקדושה [לגבי האופן בו ניתן למחוק, עיי' שולחן ערוך יו"ד סימן רע"ו סעיף י"ב].

הזהירות בשמות הקדושים: קדושתם של השמות הקדושים רבה היא, כפי שכתב הרמב"ם (הלכות יסודי התורה פרק ו' הלכה א'): "כל המאבד שם... לוקה מן התורה". וכבר הוכיחו גדולי ישראל (תומים ונתיבות המשפט על חו"מ סימן כ"ז ס"ק ב') את הכותבים במכתביהם את שם ה' וגורמים בכך לשם שמים להתגולל באשפתות ח"ו.

ואכן, בקונטרס באר בשדי (שדי חמד חלק ו') כותב בעל שדי חמד, כי רבים וגם טובים נזהרו להרחיק עצמם מחשש של בזיון שם ה', ועל כן הם נוהגים לכתוב יהודא ולא יהודה, כדי שאף אם ישכחו לכתוב את האות ד, לא ייכתב שם ה' בטעות. ואף בעל שדי חמד עצמו חתם את שמו "חזקי חיים מדיני", כדי שלא להכשל בכתיבת שם ה'.

צוות פעילים של מאורות הדף היומי יצא למבצע מיוחד, בין מאות שיעורי הדף היומי בערים המטווחות באש המרצחים הפעילים נפגשו באופן אישי עם כל מגידי שיעור ועם לומדי הדף היומי, והעבירו לידיהם גמרות ותקליטורים של שיעורי הדף היומי. בימים הללו ניתן להספיק ללמוד הרבה...
הפעילים נוכחו בתופעה מדהימה.

משפחות רבות עזבו ונדדו למקומות הנחשבים בטוחים יותר. גם משפחות של רבנים מגידי שיעור. "משפחות" אמרו, מפני שרבים מהרבנים מגידי השיעור בעצמם, לא היו מסוגלים לעזוב את קהל שומעי לקחם: כל עוד נותרו יהודים ממשפתי השיעור בעיר, מגידי השיעור אינם נוטים את משמרתם.

באותו יום בו ביקרו פעילי מאורות, נפלו בכרמיאל טילים רבים. בין יללות האזעקות, הנפילות, הקולות והברקים, חלפו פעילי מאורות במהירות ברחובות שהיו נראים כעיר רפאים, כדי להפגש עם הרב אברהם כהן, הרב אברהם כהן מוסר שיעור בבית הכנסת קול אליהו ברחוב דרך השלום, בו משתתפים מידי יום שנים עשר יהודים.

בבניין בו הוא מתגורר, נותרו חמש משפחות מתוך שלושים ושש. את בני משפחתו העביר לאיזור המרכז, אך הוא נותר במקום.

בין מטל לשיעור, הצלחנו לאתר את הרב כהן ולראיון אותו בקראה.

- שלום הרב כהן.

- שלום לכם.

- **השאלה הראשונה שעומדת לי על קצה הלשון היא, באיזו סיטואציה התקבלה ההחלטה על פיצול המשפחה, הם כאן, במרכז, ואתה שם, בצפון המופגז.**
- ההחלטה התקבלה עם דאגה רבה, אבל עם הבנה מוחלטת וחד משמעית שאין מה לעשות, לא מפיקרים את השטח!

- **שמענו שאתה מתגורר בבניין ריק...**

- האמת היא, שכרמיאל היא כמו עיר רפאים. בלכתי לשיעור אני המלך של הכביש. אין יוצא ואין בא. בבניין שלי מתגוררים שלושים ושש משפחות, ונותרנו... חמישה.

- **איך ההרגשה?**

- לא קל אבל כל יום בשעת השיעור אני מקבל את החיזוק ממשתתפי השיעור, המגיעים ברכבם, מחנים במהירות ונכנסים לבית מקדש מעט.

- **באיזו אווירה מתנהל השיעור?**

- האמת, באמצע השיעור אנחנו צריכים לרוץ למקלט, פעמיים או שלש פעמים. במקלט הקטן והדחוס אנו ממשיכים ללמוד, ועם צפירת הארבעה, עולים בחזרה לבית המדרש. האווירה בשיעור מיוחדת במינה. תחושה של לכידות, אחידות, והרגשת קודש, כפי שהתבטא אחד הלומדים, שבעת הלימוד הוא מרגיש חיבור אל הדורות הקודמים, לפני מאות רבות בשנים, התנאים והאמורים הקדושים.

- **אם העיר ריקה, מהיכן מגיעים המשתתפים?**

- עד כמה שהדבר עצוב, כל בתי הכנסיות בכרמיאל נסגרו, למעט שניים או שלשה בתי כנסת, כך שכל היהודים החפצים בלימוד תורה שנותרו בעיר, מתקבצים ולומדים יחד.

- **הרב כהן, לסיום, מה היית מבקש לומר ללומדי הדף היומי הקוראים את הגליון?**

- אעביר להם את המסר שאני שואב מלומדי הדף היומי בשיעור שלי: "אשרינו, מה טוב חלקינו ומה נעים גורלנו, ומה יפה ירושתנו".

★ ★ ★

התבוננות קלה במאורעות שליוו את חורבן בית המקדש הראשון ובית המקדש השני, מגלה את היסוד

הפולמוס על הספר שְׁדֵי חמד: הקונטרס באר בשדי נכתב על ידי בעל שדי חמד, בעקבות דברי תוכחה שנשלחו אליו על שכינה את ספרו בשם **שדי חמד**, שאלו אותיותיו של אחד משמותיו של הקב"ה. ברוב חסידותו הוא פנה אל גדולי הדור וביקש את חוות דעתם בנושא, ואת תשובותיהם הוא כינס בקונטרס באר בשדי. אחת מן התשובות המובאות שם נכתבה על ידי הג"ר זכריה יוסף שטרן [בעל שו"ת זכר יהוסף] שסבר, כי למרות שאנשים מקפידים לכתוב את שמם באופן שלא יביא לביזיון שם ה', אין להקפיד לגבי שמות של ספרים, מאחר שאין חשש שיבואו לידי ביזיון, שהרי נוהגים בהם בכבוד הראוי.

34 ספרים עם שם ה': באותו קונטרס, מונה בעל שדי חמד רשימה של 34 ספרים שחברו על ידי גדולי ישראל ואשר שמות ספריהם כוללים שם שמים, כגון: ספר בית אלוקים [במקור עם ה] שנכתב על ידי המב"ט; פתחי קה [במקור עם י]; מערכת האלוקות [במקור עם ה]; ועוד, שמחבריהם לא חששו לדבר. בנוסף לכך כתב בעל שדי חמד, כי לעומת שמות הספרים שצויינו, שם ספרו אינו מכוון לשם ה' כי אם ל"שְׁדוּת", ו"שְׁדֵי" הוא לשון סמיכות לשדות רבים, ואם כן ודאי שאין לחשוש לביזוי שם ה'.

רישום מקף בין אותיות השם: מעניין לציין את דעת בעל אבני נזר (שו"ת, אורח סימן שס"ה) הסובר, כי גם כתיבת שם ה' עם מקף בין האותיות [כ-ג-ו-ן], אסורה, כי גם בצורת כתיבה זו חלה קדושה על האותיות, כיוון שהכל מבינים שהכוונה היא לשם ה'.

שם שמים באנגלית על מפת ניילון: אל בית חרושת לייצור ניילון הגיעה הזמנה לייצר מפות ניילון לנשף של נכרים. ההזמנה כללה בקשה להדפיס את שם ה' באנגלית על כל מפה. בעלי המפעל, יהודים יראי שמים, פנו אל הגר"י וייס זצ"ל (שו"ת מנחת יצחק חלק ד' סימן מ"ה) אשר הורה להם, כי ודאי אין למסור את שם ה' לידי נכרים, מאחר שבכך הוא עלול לבוא לידי ביזיון. מן הראוי לציין, כי בתקופתנו, כאשר רבים מפיצים את "ברכת אשר יצר" או את "ברכת המזון" בנפרד מסידור הפילה, יש להקפיד שלא לכתוב את שם ה' במלואו, וכפי שכותב הרמ"א (י"ד רע"ו סעי' י"א): "ואסור לכתוב שם לכתחילה שלא בספר, שיכול לבא לידי בזיון".

דף כ/א מעביר עליו קולמוס ומקדשו

עצה לשיפוץ התפילין

הלכה למשה מסיני (שולחן ערוך אורח סימן ל"ג סעיף ג') שעל רצועות התפילין להיות שחורות. לפיכך על בעל תפילין אשר נוכח לראות כי צבען השחור של רצועות תפיליו דהה או התקלף, יש לצבוע את המקומות הללו בצבע שחור (משנה ברורה ס"ק י"ט) ולומר "לשם קדושת תפילין". במקרה שהצובע שכח לומר "לשם קדושת תפילין" בשעת הצביעה, נחלקו הפוסקים (שולחן ערוך שם סעיף ד') אם בדיעבד הרצועות כשרות. לדעת שולחן ערוך הרצועות כשרות למצוות תפילין בדיעבד. אולם, הרמ"א חולק וסובר שהן פסולות לשימוש אף בדיעבד, וצביעה שלא לשמה הרי היא כאילו לא נצבעה הרצועה כלל.

עצתו של המג"א מסוגייתנו: על פי דברי סוגייתנו יועץ המגן אברהם לאותם ששכחו לומר "לשם קדושת תפילין" בעת שצבעו את הרצועות, שיצבעו פעם נוספת "לשם קדושת תפילין". זאת, על פי דברי רבי יהודה הסובר לגבי שם שמים הנכתב בספר תורה, שאף על פי שחובה לומר לפני הכתיבה "לשם קדושת השם", מכל מקום סופר ששכח לומר כן לפני הכתיבה, רשאי לעבור שנית על כתיבתו ולומר "לשם קדושת השם" ובכך לתקן את כתיבתו הראשונה, ואף חכמים החולקים על רבי יהודה, חולקים רק לעניין כתיבה בספר תורה - לדעת רב אחא בר יעקב - אך מודים לו לגבי שאר דברים, כגון כתיבת גט וכדומה. לכך מצרף המגן אברהם את מחלוקת הפוסקים הנזכרת אם רצועות תפילין שלא נצבעו לשם קדושת תפילין פסולות גם בדיעבד, ומסיק כי מאחר ולפנינו "ספק ספיקא", כלומר, ספק אם חכמים חולקים על רבי יהודה רק לגבי ספר תורה או שמא גם לגבי שאר דברים, ואף אם נאמר שדעת חכמים היא גם לגבי שאר דברים, הרי נחלקו המחבר והרמ"א האם צביעת הרצועות "לשם קדושת תפילין" מעכבת מעיקר הדין, ועל כן הוא מכריע שאפשר לסמוך על צביעה נוספת לשם קדושת תפילין.

על דבריו חולקים פרי מגדים ואחרונים נוספים (שם סימן ל"ג), הסוברים שאין לסמוך בנושא זה על "ספק ספיקא" [עיי"ש בטעמם], ומשום כך על בעל התפילין לגרד את הצבע השחור ולצבען מחדש.

משיחת הרצועות בחומר מבריק: יצרני תפילין רבים נוהגים להשתמש בחומר מבריק למשיחת רצועות התפילין לאחר השחרותם. בעל מפעל לייצור רצועות תפילין הסתפק, אם גם את החומר המבריק יש למשווח לשם קדושת תפילין. הגר"י וייס זצ"ל דן ארוכות בנושא (שו"ת מנחת יצחק חלק ו' סימן ו') והכריע, כי מאחר שעיקר פעולת החומר המבריק נועדה לייפות את צבען השחור של הרצועות, אין חומר זה נחשב כצבע בפני עצמו, אלא הוא בטל כלפי הצבע השחור, ולפיכך אין חובה למשווח לשם מצוות תפילין.

העתיק והמוצק עליו ניצבת אומתנו, הלא התורה הקדושה, שעל פיה נברא העולם, באמצעותה הופך יהודי גלמוד, נודד, מסכן, מוכה ומושפל, לנסיך שכתור תורה לראשו. **צמרמורת** חולפת בגופו של הלומד את דברי חכמינו במסכת גיטין (פח"א), כי הקדוש ברוך הוא הקדים להחריב את בית המקדש הראשון, לפני המועד! כדי שבארץ בכל תתכונן התשתית הרוחנית עבור היהודים שיזכו ללמוד תורה מחכמי התורה שגלו עם יכניה המלך.

הפסוק מכנה זאת "צדקה"! צדקה עשה בכך הקדוש ברוך הוא עם ישראל, כפי שמפרש רש"י: "זו היא צדקה - שמיהר והחריב ביתו כדי להגלות דורו של צדקיהו... שילמדו תורה לאלו הגולים אחריהם".

בית המקדש, מעוז תפארתנו, אליו היו נשואות עיני כל ישראל, בית חיינו - חרב מוקדם יותר, כדי שלא תשתכח תורה מישראל.

בעת חורבן בית שני, התבוסס עם ישראל בדמו, גופות התגללו כדומן על פני האדמה, עם ישראל היה נתון לחיצי הרומיים.

באותה שעה נתן הקב"ה בלבו של אספסיינוס העריץ למלא את בקשותיו של התנא הקדוש רבי יוחנן בן זכאי. בתקופה הרת גורל זו ביקש רבי יוחנן בן זכאי "תן לי יבנה וחכמיה", כדי שלא תפסק תורה מישראל! **התורה.** התורה. התורה.

היא היתה, היא הווה והיא תהיה הבסיס לכל קיומנו עלי אדמות.

המעוניין לזכות את הרבים בספור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. טל: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף יז/א נכתב ביום ונחתם בלילה פסול

נחתום בלילה

פעם התלוננו לפני רבי מאיר מפרמישלאן על סופר סת"ם העובד בלילה במאפיה ועקב כך עבודתו כסופר ניוקרה: הכתיבה אינה רהוטה ועוד כהנה וכהנה תקלות. רבי מאיר פסלו מלהמשיך לכתוב כסופר, ואף המליץ על כך: נכתב ביום ונחתום (אופה) בלילה - פסול! (מעיינה של משנה).

לעילוי נשמת

הר"ר מאיר הירש ז"ל

ב"ר יהושע צבי ז"ל נלב"ע כ"ט בטבת תשס"ח

תנצב"ה

הונצח ע"י משפחת הירש שיחיו - אפרת

לעילוי נשמת

מרת שושנה ברגר ע"ה

ב"ר אברהם שיוביץ ז"ל נלב"ע י"ט בטבת תשע"א

תנצב"ה

הונצחה ע"י משפחות לוסיטי, קוק וכרמל הי"ו

לעילוי נשמת

מרת חנה צירל וינדרבוים ע"ה

ב"ר ישראל יעקב ז"ל נלב"ע י"ד בטבת תשס"א

תנצב"ה

הונצחה ע"י בני המשפחה שיחיו

שימוש בשומן דגים טמאים: גם בעל נודע ביהודה (שו"ת, תנינא או"ח סימן ג) דן אם מותר למשווח את הרצועות השחורות בשומן דגים טמאים, שהרי יש לייצר את התפילין מחומרים העשויים מבעלי חיים כשרים בלבד (שבת קח/א), והכריע כי מאחר ששומן הדגים אינו מוסיף לכהותו של הצבע השחור אלא מצלילו ומבריקו, אין איסור בכך. אמנם, מן הראוי לציין את דבריו של ר' שלמה גאנצפריד זצ"ל בעל קסת הסופר (הובא במנחת יצחק שם), כי לכתחילה יש למשווח את רצועות התפילין בשמן שהופק מדגים כשרים בלבד.

לעילוי נשמת
הרבנית **מאשה מרקוביץ** ע"ה
בת ר' נחום יואל הלוי ז"ל נלב"ע י"ט בטבת תשל"ו
תנצב"ה
הונצחה ע"י בנה ידידנו
הר"ר **צבי מרקוביץ** ומשפ' שיחיו

חדש! מסכת גיטין

מאורות המשנה - משניות מבוארות
כולל מסכת כלים עם איורים

הדפסה מהודרת, אותיות מאירות
עיניים, צבע ייחודי להקלת הלימוד

מאורות ההלכה - הלכה לכל יום

להזמנות: 1-700-500-151

חוויה רוחנית מרגשת

ספרון חודשי ללימוד יומי קצר
בכל יום משנה אחת
הלכה אחת וקטע מהגמרא

לחודש התנסות חינם!

חייג עכשיו: *3029

או שלח מייל לדוא"ל veten@meorot.co.il

